

Vážený pan
PhDr. Pavel Baran, CSc.
místopředseda
Rada pro výzkum, vývoj a inovace
Úřad vlády
Praha

V Praze dne 16. prosince 2020

Č. j. TACR/1-218/2020

Věc: Program ÉTA: výzkumné záměry po roce 2020

Vážený pane místopředsedo,

dovolte mi reagovat na Váš dopis čj. 43614/2020-UVCR, ve kterém se tážete na aktuální vývoj čerpání finančních prostředků v programu ÉTA a také na jeho předpokládaný vývoj do konce trvání tohoto programu.

Program ÉTA je schválen na období let 2018 až 2023 s celkovou plánovanou alokací 2,4 mld. Kč ze státního rozpočtu. Do roku 2020 bylo vyhlášeno pět veřejných soutěží s celkovou alokací 1,9 mld. Kč ze státního rozpočtu. Podrobný rozpad financí na jednotlivé veřejné soutěže je uveden v příloze 1 tohoto dopisu. Při vyjednávání o krátkodobém a střednědobém rozpočtu na léta 2021, 2022 a 2023 nebyly Technologické agentuře ČR (TA ČR) přiděleny potřebné finanční prostředky na zajištění realizace všech programů implementovaných TA ČR dle plánů. Odpovídající alokace na právě probíhající 5. veřejnou soutěž a na vyhlášení zbývajících veřejných soutěží v programu ÉTA musely být upraveny. Došlo tak k situaci, že podpora z tohoto programu bude oproti původnímu plánu o 440 mil. snížena a plánovaná veřejná soutěž v roce 2021 nebude vyhlášena. Výzkumné záměry ze zmíněných oblastí budou mít možnost být podpořeny prostřednictvím nového rámcového programu SIGMA s poskytováním veřejné podpory nejdříve od roku 2023. Návrh programu SIGMA je aktuálně v procesu přípravy, diskuze s partnery a dále se plánuje předložení návrhu programu na Radu vlády pro výzkum, vývoj a inovace a vládu ČR. Vyhlášení prvních veřejných soutěží, mezi které bude patřit podpora společenských, humanitních a uměleckých věd (SHUV) se předpokládá v průběhu roku 2022. Budeme rádi za podporu tohoto programu.

V souvislosti s Opatřením č. 27 Národní politiky VaVal 2021+, zmiňovaným ve Vašem dopise, bych také rád vyzdvihl 4. veřejnou soutěž v programu ÉTA, která byla vyhlášena dne 29. dubna 2020 s alokací 100 milionů Kč. Tato veřejná soutěž je unikátní svým zaměřením umožňujícím podpořit návrhy projektů s tématem týkajícím se zmírňování negativních celospolečenských dopadů a využívání nových příležitostí v důsledku krize spojené s pandemií COVID-19, a to zejm. v oblasti sociální, vzdělávací, ekonomické, legislativní, technologické, kulturní, etické, psychologické nebo mediální. V rámci této mimořádně vyhlášené soutěže (připravené k vyhlášení a zhodnocené v rekordně krátkém čase) bylo podpořeno 33 projektů z oblasti krizové žurnalistiky, výzkumu ekonomických dopadů pandemie, péče o duševní zdraví, inovací v sociální práci a zdravotní péči, online vzdělávání a tzv. e-kultury. Dále bylo umožněno realizovaným projektům v programu ÉTA rozšířit svojí výzkumnou agendu o problematiku COVID-19. Navýšení v celkové výši 12,4 mil. Kč bylo

odsouhlaseno celkem u deseti projektů. Mimo programu ÉTA se tematice COVID-19 věnují i další programy TA ČR. Celkem 24 dalších projektů v šesti programech si rozšířilo výzkumnou agendu o COVID-19. Podpora na toto rozšíření agendy byla celkem 84,6 mil. Kč. V programech Národní centra kompetence a GAMA 2 řešitelé také zareagovali na nastalou situaci a v celkem 31 dílčích projektech (29 GAMA 2, 2 NCK) byla tato problematika řešena. Podpora pro tyto dílčí projekty přesahuje 70 mil. Kč. Další informace o aktivitách TA ČR zaměřených na prevenci či odstraňování následků pandemie jsme zaslali v červenci na Úřad vlády jako odpověď na dopis čj. 23692/2020-UVCR-1. *Pro úplnost také přikládám do přílohy 3 tohoto dopisu.*

Projekty schválené v prvních čtyřech soutěžích programu ÉTA se nyní realizují. U 5. veřejné soutěže právě probíhá hodnocení 533 podaných návrhů projektů. Vzhledem k relativně nízké alokaci podpory na tuto soutěž (250 mil. CZK) a s ohledem na zvyšující se počet a kvalitu návrhů projektů očekáváme jednu z nejnižších měr úspěšnosti (cca 9 %), což bude mít s největší pravděpodobností za následek, že relativně vysoké procento kvalitních projektů nebude realizováno.

V roce 2019 byl program ÉTA podroben průběžné evaluaci jejíž výsledky byly zveřejněny (na stránkách TA ČR). Také ta potvrdila, že oblast SHUV vykazuje vysoký, avšak ne zcela využitý potenciál pro rozvoj společnosti skrze aplikovaný výzkum a inovace. Celé znění průběžné evaluace programu ÉTA naleznete v příloze 2 tohoto dopisu, zde si dovoluji uvést pouze pár stručných zjištění:

- Program ÉTA je unikátní svým zaměřením, výrazně se odlišuje od programů ostatních poskytovatelů, je zaměřen na témata, která jsou či zanedlouho budou společensky významná.
- ÉTA akcentuje multi- a trans-disciplinaritu, aplikovaný výzkum v oborových kombinacích, které jsou zkoumány v rámci VaVal v ČR minimálně či vůbec.
- ÉTA aktivuje zájem vysokého počtu uživatelů výzkumných řešení (tzv. aplikačních garantů).
- Obory společenských, humanitních a uměleckých věd se zařazují do inovačního ekosystému ČR skrze navázané partnerství v rámci aplikovaného výzkumu a inovací.
- Jedná se o program jedinečný i v mezinárodním měřítku. Program umožňuje TA ČR aktivně působit na tomto poli v zahraničí, např. být partnerem současné diskusi o „mission-oriented research“, „responsible research and innovation“ (RRI) nebo „gender v oblasti výzkumu“. TA ČR získává mj. prostřednictvím tohoto programu v zahraničí nezanedbatelný respekt.

Tato evaluace poskytla rovněž podklady a doporučení pro zlepšení procesu hodnocení projektů pozdějších veřejných soutěží i zvýšení kvality realizace programu, které byly využity pro přípravu 3. veřejné soutěže a dalších. Jedná se zejména o doporučení k jednoznačnějšímu ukotvení záměru SHUV v projektech aplikovaného výzkumu, ke zjednodušení jazyka a cílenějšímu objasnění pokynů pro výzkumnou komunitu z řad SHUV.

S ohledem na současnou celospolečenskou situaci a dle dostupných dat (analýza absorpční kapacity, výstupy z průběžné evaluace programu ÉTA) vnímáme potenciál a potřebnost zajištění pokračování podpory projektům se zaměřením na oblasti SHUV a jejich interdisciplinární propojení, a pokud možno i zajištění

poskytování podpory aplikovaného výzkumu SHUV během dvouletého výpadku mezi aktuálně možným vyhlášením soutěží v programech ÉTA a SIGMA.

V případě jakýchkoliv dotazů a potřeby dalších podkladů se na mne neváhejte obrátit.

S pozdravem

Přílohy: Rozpočet programu a absorpční kapacita (příloha 1)
Průběžná evaluace programu ÉTA (příloha 2)
*Informativní podklad k činnostem a aktivitám podpory VaVal zaměřených na odstraňování
následků pandemie COVID-19, popřípadě prevenci realizovaných TA ČR (příloha 3)*